

Jsoucí - jeho „MÉ ON“ (jeho „nejsoucnost“)

Aristotelovo vymezení oné zvláštní filosofické vědy, které se mnohem později dostalo pojmenování „ontologie“, má významný dodatek: ... TA TOYTÓ^HYPARCHONTA KATH' AYTÓ; v Křížově překladu (u Laichtera): „[Jest druh vědy, jež zkoumá jsoucno jako jsoucno a] *to, co mu o sobě náleží.*“ (Met. IV, 1, 1003 a, č. str. 96.) Naše pojetí „jsoucího“ (či „jsoucna“) se bude proto lišit podle toho, co budeme považovat za to, co ke jsoucnu o sobě, tj. jako takovému, náleží. Na rozdíl od celé dlouhé tradice budeme tedy napříště mít za to, že ke každému jsoucnu náleží to, že není celé najednou, ale že je událostným děním, probíhajícím v čase, takže ke každé jeho aktuální jsoucnosti náleží ještě nějaké jsoucnosti, které aktuální již byly, jakož i takové, které aktuální teprve budou, tedy jsoucnosti v nějakém smyslu „ne-jsoucí“. Jakmile však připustíme, že žádné jsoucí není jenom aktuálně jsoucí, ale že každá jeho aktuální jsoucnost je neodlučně spjata s mnoha jeho jsoucnostmi ještě nebo již neaktuálními, tedy „ne-jsoucími“ (v onom jsoucnost na aktualitu redukujícím a tedy zpředměťujícím pojetí), stojíme před naléhavou otázkou, co vlastně onu „neodlučnost“ zakládá a udržuje po celou dobu trvání onoho událostného „jsoucího“ (tj. po celý čas jeho „bytí“). Platí-li, že každé jsoucno musí své „bytí“ aktivní vykonávat, musíme z toho vyvodit, že v rámci takového vykonávání vlastního bytí musí také ona spjatost aktuální jsoucnosti jsoucího s řadou jeho ne-jsoucností (resp. neaktuálních jsoucností, tedy fází buď ještě nenastalých nebo již proběhlých) být aktivně vykonávána. Jsme zvyklí pohlížet na aktuální přítomnost jako na jediný základ každé činnosti, každého aktu a aktivity. To je zapotřebí znovu prověřit, neboť to odpovídá pouze jednomu typu naší zkušenosti, totiž zkušenosti s tím, jak se subjekt může aktivně (a efektivně) vztáhnout k nějakým skutečnostem (jsoucům) kolem sebe. Tato vnější jsoucna však vykazují docela jiné rysy než „skutečnosti“, které nemá subjekt „před“ sebou, nýbrž které jsou jeho součástí, které jsou nějak integrovány do něho jako do „celku“. Musíme přinejmenším předběžně zadržet své návyky, abychom se jimi nenechali svádět na falešnou cestu. Nelze totiž předem vyloučit, že „vykonávání“ jednoty resp. sjednocování, integrování jsoucího jako celku je nebo může být zakládáno nikoli v nějaké jeho aktuální přítomnosti (eventuelně postupně v každé z nich, pokud se stane aktuální), nýbrž v jeho „přítomnosti“, která se aktuální ještě nestala, tj. v nějaké jeho „budosti“, ovšem v takové, která – právě jakožto jeho budost – už byla přivlastněna resp. je právě přivlastňována jsoucnem jakožto subjektem. A protože něco takového není možno předpokládat jako akt, vycházející z aktuální přítomnosti (jsoucnosti) jsoucna, neboť jeho účinnost se může projevovat pouze a výhradně jako stopa v jeho „bylosti“, máme před sebou zásadní problém, jemuž se musíme náležitě věnovat.

(Písek, 070104-1.)